

Balso vluchtte de lange tunnel door tot hij stuitte op een man die, afgezien van een dophoed waaruit doornen staken, naakt was en die bezig was zichzelf te kruisigen met punaises. Balso's nieuwsgierigheid was groter dan zijn angst en hij bleef staan.

“Kan ik u helpen?” vroeg hij beleefd.

“Nee,” antwoordde de man nog beleefder. Bij het spreken tikte hij steeds zijn hoed even aan. “Nee, ik red me wel, dank u... Ik ben Maloney de Areopagiet,” ging de man verder, en hij beantwoordde de vragen die Balso, goed opgevoed als hij was, niet durfde te stellen, “en ik ben een katholiek mysticus. Ik geloof onvoorwaardelijk in die vreselijke uitspraak van St. Hildegard: ‘De Heer verblijft niet in het lichaam van de gezonde en krachtige mens.’ Ik leef zoals Marie Alacoque, Suso, Labre, Lidwien van Schiedam, Roos van Lima¹⁴ Wanneer mijn lijden niet te zwaar is, componeer ik verzen in navolging van Notker Balbus, Ekkehard le Vieux, Hucbald le Chauve.¹⁵

In de gevederde duisternis
Van uw mond
O Moeder Gods!
Aanbid ik Christus
De culminerende roos

Begrijpt u? Ik breng de rest van mijn tijd door met me te verwonderen over de liefde die alle grote heiligen hebben getoond voor zelfs de laagste van Gods schepselen. Hebt u ooit gehoord van Benedictus Labre? Hij was degene die het ongedierte op-raapte dat uit zijn hoed viel en hij was zo devoot dat hij het weer in zijn mouw stopte. Een andere zeer heilige man verwijderde eerst alle ongedierte uit zijn kleren voor hij ze liet wassen, opdat deze pareltjes van heiligheid niet zouden verdrinken. Geïnspireerd door deze overpeinzingen heb ik besloten de biografie te schrijven van Sint Puce, een groots, tot martelaar geworden

lid van de ongediertefamilie. Als u geïnteresseerd bent, kan ik u een kort resumé van zijn leven geven.”

“Graag, meneer,” zei Balso. “Mijn motto is: leven is leren, meneer Maloney, dus gaat u alstublieft verder.”

“Sint Puce was een vlo,” begon Maloney de Areopagiet met welluidende stem. “Een vlo die werd geboren, leefde en stierf onder de arm van onze Heer. Sint Puce werd geboren uit een eitje dat in het vlees van Christus werd gelegd toen hij nog een baby was. Hij speelde op de vloer van de stal in Bethlehem. Dat het vlees van een god het toneel is geweest van het broedsel van meer dan één wezen is welbekend. We denken dan bijvoorbeeld aan Dionysos en Athene. Sint Puce had twee moeders: het gevleugelde wezen dat het eitje had gelegd en de god in wiens vlees het werd uitgebreed. Zoals de meesten van ons had hij twee vaders: onze Vader die in de hemel zijt en degene die we in de arrogantie van onze jeugd ‘pap’ noemen. Wie van de twee vaders het ei bevrucht heeft, kan ik niet met zekerheid zeggen, maar door wat er later in het leven van Sint Puce gebeurde, ben ik geneigd te denken dat het eitje bevrucht werd door een wezen met vleugels van veren. Ja, ik bedoel de Duif of Parakleet – de Heilige Geest. Ter verdediging van dit geloof helpt ons de oudheid weer: we hoeven alleen maar te denken aan Leda en Europa. En ik moet u, die nu misschien tegenwerpt dat een vlo lichamenlijk te onbeduidend is, herinneren aan het wezen van Gods liefde en dat die alles omvatte.

O blij, blij kindertijd! Splend in de gerimpelde bruine zijde, door Christus’ arm beschermd tegen alle kwaad, etend van het zoete vlees van onze Heer, drinkend van Zijn bloed, badend in Zijn zweet; delend – en hoe! – in Zijn goddelijkheid. En dat het niet nodig was te roepen, zoals ik deed:

*Corpus Christi, salva me
sanguis christi, inebria me
aqua lateris Christi, lave me¹⁶.*

Toen hij volwassen was en volgroeid, was Sint Puce heel sterk en vol levenslust en hij kon zijn hartstocht en energie in zo’n oneindige en nooit ophoudende extase botvieren! De muziek van de huid van onze Heer gleed over zijn vlees – preciezer dan

de fuga's van Bach. Het patroon van Zijn aderen! Complexer dan het labyrint van Knossos. De geur van Zijn lichaam! – aromatischer dan de Tempel van Salomon. De temperatuur van Zijn vlees was voor de jonge Puce aangenamer dan die in het Romeinse badhuis. En ten slotte: de smaak van Zijn bloed! In deze wijn kwamen alle genot en alle opwinding samen waardoor het kleine lichaam van Sint Puce loeide als een oven.

In de bloei van zijn leven dwaalde Sint Puce ver van zijn geboortegrond, dat zijdezachte harige tasje, de oksel van onze Heer. Hij zwierf rond in het woud op Gods borstkas en ging de heuvel van Zijn buik over. Hij nam de maat van de navel van onze Heer, die bodemloze put, en liet een echo klinken. Hij onderzocht en bracht elke plooi in kaart, de randen en grotten van Christus' lichaam. Uit notities die hij tijdens zijn reizen maakte, schreef hij later zijn grote werk: *Een geografie van onze Heer*.

Na veel gedwaald te hebben was hij moe en hij keerde ten slotte terug naar zijn huis in het kruidige woud waar hij dacht zijn laatste dagen met schrijven, bidden en contemplatie te kunnen slijten. Hij was gelukkig in een kerk waarvan de muren bestonden uit het vlees van Christus, de ramen roze waren van het bloed van Christus en waar op de altaren gouden kaarsen brandden, vervaardigd van het heilige oorsmeer.

Maar helaas! Al snel, té snel kwam de dag van het martelaarschap [*O Jesu, mi dulcissime!*], en de armen van Christus werden gespreid zodat Zijn handen de spijkers konden ontvangen. De muren en ramen van Sint Puce's kerk werden afgebroken en de ruimte vulde zich met bloed. De hete zon van Golgotha verbrandde het vlees onder de naar boven gedraaide arm, waardoor de bloembladachtige huid ineenkromp tot hij eruitzag als de veelgeschoren oksel van een oude actrice.

Na de dood van Christus, stierf ook Sint Puce die weigerde te vertrekken naar onbelangrijker vlees, zelfs niet naar dat van Maria die dichtbij, onder het kruis, stond. Met zijn laatste krachten vocht hij tegen de onoverwinnelijke worm..."

Toen hij klaar was, kromp meneer Maloney's magere gestalte ineen van het snikken, maar Balso spaarde hem niet.

“Ik vind u morbide,” zei hij. “Wees niet zo morbide. U moet niet zo navelstaren. Haal uw hoofd onder uw oksel vandaan. Hou op met het opsnuiven van sterfelijkheid. Doe spelletjes. Lees niet zoveel boeken. Neem een koude douche. Eet meer vlees.”

Na deze behulpzame woorden, liet Balso hem aan zijn lot over en vervolgde zijn weg.

Miss Lonelyhearts in het troosteloze moeras

Niet lang nadat mevrouw Doyle weg was, werd Miss Lonelyhearts ziek en was niet in staat zijn kamer te verlaten. De eerste twee dagen van zijn ziekte sliep hij en was zich van niets bewust, maar op de derde dag begon zijn fantasie weer te werken. Hij bevond zich in de etalage van een bank van lening vol bontjassen, diamanten ringen, horloges, geweren, vistuig, mandolines. Al deze dingen waren de attributen van het lijden. Een schel bovenlicht bescheen het lemmet van een siermes, een gedeukte jachthoorn gromde van ellende. Hij zat in de etalage na te denken. De mens neigt naar orde, tropie. Sleutels in de ene broekzak, kleingeld in de andere. Mandolines zijn G D A E gestemd. De natuur neigt naar wanorde, entropie. De mens tegen de natuur... de eeuwige strijd. Sleutels verlangen ernaar tussen kleingeld terecht te komen. Mandolines streven ernaar vals te worden. Elke orde draagt de kiem van afbraak in zich. Alle orde is verdoemd, maar toch is de strijd de moeite waard.

Een trompet met een prijskaartje van \$2.49 riep op tot de strijd en Miss Lonelyhearts stortte zich in het gevecht. Eerst maakte hij een fallus van oude horloges en rubberlaarzen, daarna een hart van paraplu's, en visvliegen, toen een diamant van muziekinstrumenten en bolhoeden, daarna een cirkel, een driehoek, een vierkant, een swastika. Maar niets was permanent en hij begon een gigantisch kruis te maken. Toen het kruis te groot werd voor de bank van lening, sleepte hij het naar de oeaankust. Daar groeide zijn stuk hout sneller dan zijn armen konden bijhouden. Hij zwoegde. Hij strompelde beladen met zeeafval van de waterkant naar zijn werkstuk – flessen, schelpen, kurken, viskoppes, stukken visnet. Bedwelmd van uitputting viel hij ten slotte in slaap. Toen hij wakker werd, voelde hij zich heel slap, maar kalm. Er werd zachtjes op de deur geklopt. Die was open en Betty liep, beladen met levensmiddelen, op haar tenen de kamer in. Hij deed alsof hij sliep.

“Hallo,” zei hij plotseling.

Geschrokken draaide ze zich om en begon uitleg te geven.

“Ik hoorde dat je ziek was en daarom heb ik wat hete soep meegebracht en andere dingen.”

Hij was te moe om zich te ergeren aan haar houding van het moedertje-met-de-onschuldige-ogen en liet zich voeren met een lepel. Nadat hij had gegeten, opende zij het raam en verschoonde het bed. Toen ze de kamer op orde had, wilde ze weggaan, maar hij riep haar terug.

“Niet weggaan, Betty.”

Ze zette een stoel bij zijn bed, ging zitten en zweeg.

“Ik heb spijt van wat er toen is gebeurd,” zei hij. “Ik voelde me denk ik niet lekker.”

Ze liet zien dat ze zijn excuses aanvaardde omdat ze hem de kans gaf zich te verontschuldigen.

“Het komt door dat Miss Lonelyhearts-gedoe. Waarom hou je er niet mee op?”

“En dan?”

“Je zou kunnen gaan werken bij een reclamebureau of zo-iets.”

“Je begrijpt het niet, Betty, ik kan er niet mee ophouden. En zelfs al zou ik ermee ophouden dan nog zou er niets veranderen. Ik kan die brieven niet vergeten, wat ik ook zou doen.”

“Misschien begrijp ik het niet,” zei ze, “maar ik vind dat je jezelf belachelijk maakt.”

“Zal ik het dan nog eens proberen uit te leggen? Laten we bij het begin beginnen. Er wordt een man aangesteld om de lezers van een krant advies te geven. Het is een stunt om meer abonnees te werven en niemand van het personeel neemt het serieus. De man accepteert de baan graag omdat hij dan later misschien roddeljournalist kan worden en bovendien heeft hij er genoeg van om loopjongen te zijn. Ook hij beschouwt zijn baan aanvankelijk als een grap, maar na een paar maanden ziet hij de grap ervan niet meer in. Hij krijgt door dat het merendeel van de brieven intens deemoedige smeekbeden zijn voor moreel en spiritueel advies, dat het onuitsprekelijke uitingen zijn van een diep lijden. Tevens ontdekt hij dat de brieven-schrijvers hem serieus nemen. Voor het eerst in zijn leven wordt hij

gedwongen de waarden waarnaar hij leeft te onderzoeken. Dit onderzoek laat zien dat hij het slachtoffer is van de grap en niet de dader.”

Hoewel hij dit alles zonder emotie had gezegd, zag hij dat Betty hem nog steeds een idioot vond. Hij sloot zijn ogen.

“Je bent moe,” zei ze, “ik ga maar eens.”

“Nee, ik ben niet moe. Ik ben alleen moe van het praten. Praat jij maar.”

Ze vertelde hem over haar kindertijd op een boerderij en over haar liefde voor dieren, over de geluiden en de geuren van het platteland en hoe fris en schoon het er is. Ze zei dat hij daar zou moeten wonen en dat hij dan zou merken dat al zijn problemen stadsproblemen waren. Terwijl ze aan het praten was, stormde Shrike naar binnen. Hij was dronken en zette direct een keel op alsof hij dacht dat Miss Lonelyhearts al bijna dood was en dat hij toch niets meer kon horen. Betty vertrok zonder gedag te zeggen. Shrike had blijkbaar iets opgevangen van haar verhalen over het platteland, want hij zei:

“Jongeman, ik ben het met Betty eens, je bent een escapist. Maar ik ben het niet met haar eens dat vluchten naar het platteland het beste voor je is.”

Miss Lonelyhearts draaide zijn hoofd naar de muur en trok de dekens over zijn hoofd. Maar aan Shrike was niet te ontkomen. Hij verhief zijn stem en praatte door de dekens heen tegen het achterhoofd van Miss Lonelyhearts.

“Er zijn andere methoden en om je geestelijk een beetje bij te schaven en ik zal ze zo opnoemen. Maar laten we eerst eens kijken naar de ‘vlucht naar het platteland’, zoals aanbevolen door Betty:

Je hebt genoeg van de grote stad met al die krioelende miljoenen. De leefwijze van de mensen, zoals geld verdienen, lenen en uitgeven, maakt je geestelijk kapot, je kunt er niet meer tegen. De bus doet er te lang over, maar de ondergrondse is altijd te vol. Wat doe je dus? Je koopt een boerderij en je gaat achter het vochtige achterwerk van je paard lopen, zonder boord of das, en je ploegt je wijdse, rollende akkers. Terwijl je de vrucht-

bare zwarte aarde aan het bewerken bent, blaast de wind de geur van dennenbomen en mest over de velden en het ritme van deze oeroude arbeid dringt door tot in je ziel. Op dit ritme zaai je, huil je en zweet je, en tussen het rijpe koren en de aardappelen ben je niet bezig met de zorg voor bloedverwanten, maar de zorg voor je vee. Jouw voetstap is de seksueel geladen danspas van een Indiaan in trance en je drukt het zaad diep in de vrouwelijke aarde. Je plant geen drakentanden, maar peultjes en groenten...

Nou, wat vind je ervan, mijn vriend, wordt het 't platteland?"

Miss Lonelyhearts gaf geen antwoord. Hij bedacht dat Shrike zijn ziekte had verergerd door hem te doen geloven dat hij Christus, zijn enige ontsnappingsmogelijkheid, alleen kon benaderen door een dik pantser van woorden.

"Ik begrijp uit je zwijgzaamheid dat je hebt besloten niet naar het platteland te verhuizen. Ik ben het met je eens. Zo'n leven is veel te saai en te zwaar. Laten we nu de Stille Zuidzee eens bekijken:

Je woont in een rieten hut met de dochter van de koning, een slank jong meisje met ogen waarin een aloude wijsheid verborgen ligt. Haar borsten zijn goudbruine, gespikkelde peren, haar buik is een meloen en haar geur doet het meest denken aan varens in een oerwoud. 's Avonds bij de blauwe lagune, onder een zilveren maan, zing je een liedje voor je liefde in die zachtklinkende syllabelo vocabulo van haar languissimo parlissimo. Jouw lichaam is net zo goudbruin als het hare en toeristen vinden het opeens nodig om met een verontwaardigde missionarisvinger naar je te wijzen. Ze zijn jaloers op je lendendoek en je zorgeloze lach en je kleine bruine bruid en op vingers in plaats van een vork. Maar jij bent helemaal niet jaloers op hen en wanneer een knappe society-meid 's nachts je hut binnenkomt op zoek naar het geheim van je geluk, stuur je haar terug naar haar zeiljacht, dat als een zenuwachtig renpaard aan de horizon hangt. En zo droom je de dagen weg, vissend, jagend, dansend, zwemmend, kussend en bloemenplukkend om ze in je haren te vlechten. Nou, beste kerel, wat vind je van de Stille Zuidzee?"

Miss Lonelyhearts probeerde een eind te maken aan al dat gepraat en deed alsof hij sliep. Maar Shrike liet zich niet van de wijs brengen.

“En weer is het stil,” zei hij, “en alweer heb je gelijk. De Stille Zuidzee heeft afgedaan en het heeft weinig zin om Gauguin te imiteren. Maar je moet de moed niet verliezen. Laten we nu eens het hedonisme onder de loep nemen, oftewel zoveel mogelijk uitgeven en dan een lening sluiten. Je wijdt je leven aan het streven naar plezier. Geen uitspattingen, natuurlijk, maar omdat je weet dat je lichaam een lustmachine is, behandel je het met zorg om er zoveel mogelijk uit te halen. Golfen, maar ook zuipen, boksen zoals Jack O’Brien én Spaanse dansen. En ook de geestelijke genoegens verwaarloos je niet. Je neukt onder de schilderijen van Matisse en Picasso, je drinkt uit Renaissance-glazen en regelmatig breng je een avond door bij het haardvuur met Proust en een appel. Helaas, na heel veel lol gemaakt te hebben, besef je op een dag dat er spoedig een einde komt aan je leven. Maar je houdt je flink en je besluit om nog een laatste feest te geven. Je nodigt al je vroegere maitresses, trainers, kunstenaars en boezemvrienden uit. De gasten zijn in het zwart gekleed, de obers zijn negers, de tafel is een doodskist met een reliëf gebeeldhouwd door Eric Gill. Je laat kaviaar en bramen en Engelse drop en koffie zonder melk serveren. Als de danseresjes uitgedanst zijn, sta je op en vraag je of men even stil wil zijn omdat je wilt uitleggen hoe jij in het leven staat. ‘Het leven’, zeg je, ‘is een club waar zeikerds niet welkom zijn, waarin je maar één stel speelkaarten krijgt en daarmee moet je het doen. Dus zelfs als het lot je ongunstig is gezind en je slechte kaarten hebt, moet je toch spelen, spelen als een heer en sportief blijven. Zuip je te pletter, doe je te goed aan het lopend buffet, doe het met de meisjes die boven je wonen, maar onthoud: wanneer de dobbelstenen niet meewerken, moet je sportief en moedig zijn, en niet zeuren.

Ik zal je maar niet vragen wat je vindt van deze mogelijkheid. Je hebt er het geld niet voor en je bent ook niet dom genoeg. Maar nu komen we bij een oplossing, die veel meer iets voor jou is...